

Usprawiedliwienie z wiary

Piąty zbor, Sardes

Pamiętaj więc, czego się nauczyłeś i co usłyszałeś, i strzeż tego, i upamiętaj się — Obj. 3:3.

Sardes było stolicą potężnego królestwa Lidii (zachodnie prowincje Turcji), podbitego przez Cyrusa w 547 r. p.n.e. [Znaczenie słowa „Sardes” jest niepewne. Arnold Genekowitsch Fruchtenbaum w książce *Footsteps of the Messiah* podaje trzy możliwe znaczenia: „Księżę radości” lub „To, co pozostaje” lub „Ci, którzy uciekają”. Każda z dwóch ostatnich możliwości może pasować do reformacji]. W Sardes kwitło pogaństwo. Jan Objawiciel lamentował nad wieloma chrześcijanami, którzy powrócili do swych dawnych wierzeń. Stąd werset trzeci: „Pamiętaj więc, czego się nauczyłeś i co usłyszałeś, i strzeż tego, i upamiętaj się”.

Poselstwo do piątego zboru (kościół) Wieku Ewangelii, reprezentowanego przez Sardes, dotyczy czasu, gdy status papieństwa miał zostać wzruszony przez reformację. Marcin Luter, którego autor tego artykułu uważa za posłańca do zboru Sardes, przeprowadził reformację od 1517 roku. Z zadziwiającą szybkością przyspieszył on rozpad papieskiej władzy.

„I zatrąbił piąty anioł; i widziałem gwiazdę, która spadła z nieba na ziemię; i dano jej klucz od studni otchłani. (...) I nakazano im, aby nie zabijały ich, lecz dręczyły przez **pięć miesięcy**; a ból przez nie wywołany był jak ból od ukłucia skorpiona, gdy ukłuje człowieka” (Obj. 9:1,5).

Jan Wiklif, żyjący około 150 lat przed Lutrem, choć nigdy oficjalnie nie wystąpił z Kościoła Katolickiego, to jednak jest powszechnie uznawany za prekursora protestanckiej reformacji. Ze względu na swoją popularność w Anglii i Wielką Schizmę z 1378 roku, kiedy to wybrano rywalizujących ze sobą papieży, Wiklif został objęty „aresztem domowym” i pozostawiony jako proboszcz swojej parafii w Lutterworth. Podczas odprawiania mszy w Święto Świętych Młodzianków, 28 grudnia 1384 roku, doznał udaru i zmarł po kilku dniach. Luter, „gwiazda z nieba”, zapoczątkował reformację w Wittenberdze sto trzydzieści trzy lata później [*The Prophetic Faith of Our Fathers*, tom 1, strona 91, LeRoy E. Froom. Więcej informacji na temat Wiklifa można znaleźć w poprzednim artykule, który porusza temat Tiatyry].

Św. Jan napisał do Smyrny: „będziecie w udręce przez dziesięć dni” (Obj. 2:10). Bracia ogólnie odnoszą ten „dziesięciodniowy” ucisk do dziesięciu lat prześlado-

wań rozpoczętych przez cesarza Dioklecjana, od 303 do 313 roku n.e. Ten klucz „dzień za rok” pojawia się również w pięciomiesięcznym, czyli 150-dniowym, okresie próby dla Sardes, tj. od 1517 do 1667 roku, kiedy to William Penn wydał książkę *The Sandy Foundation Shaken* i zainaugurował etap filadelfijski, który wiódł do Nowego Świata.

Atak Lutra, który w tamtym czasie wykładał teologię moralną na Uniwersytecie w Wittenberdze, rozpoczął się od decyzji o publicznym potępieniu odpustów zupełnych [Katechizm Kościoła Katolickiego opisuje odpust jako „odpuszczenie przed Bogiem kary doczesnej, należnej za grzechy, których wina została już odpuszczona, które wierny chrześcijanin, należycie usposobiony, uzyskuje pod pewnymi określonymi warunkami dzięki działaniu Kościoła, który jako szafarz odkupienia rozporządza i stosuje z mocą skarbnicy zadośćuczynień Chrystusa i wszystkich świętych”].

Zerwanie Lutra z Rzymem wyznaczyło kierunek reformacji w Europie: Szwajcarii (Huldrych Zwingli, Jan Oekolampad [jeden z redaktorów sugeruje, że „Jan Oekolampad był najjaśniejszą postacią ruchu szwajcarskiego”], Heinrich Bullinger), Wielkiej Brytanii (Thomas Cranmer, William Tyndale), Skandynawii (Erazm), Francji (inspirowani wpływem Jana Kalwina hugenoci) i Włoszech (w 1550 roku papież Juliusz III zaliczył około 1000 Wenecjan do anabaptystów).

Początek

W dniu 31 października 1517 roku Marcin Luter przybił do drzwi kościoła w Wittenberdze dokument napisany po łacinie: *Disputatio pro declaratione virtutis indulgentiarum* (Dysputa o mocy i skuteczności odpustów). Scholastyczne dysputy były powszechną i formalną metodą debaty nad ustalonymi prawdami w teologii i naukach ścisłych. Dokument ten stał się znany jako „95 tez”. Wiele kościołów protestanckich do dziś obchodzi 31 października jako Dzień Reformacji.

Usprawiedliwienie z wiary

„Zwycięzca zostanie przyobleczony w **szaty białe**, i nie wymażę imienia jego z książki żywota, i wyznam imię jego przed moim Ojcem i przed jego aniołami. Kto ma uszy, niechaj słucha, co Duch mówi do zborów” (Obj. 3:5-6).

W artykule „Biała szata nam udzielona” [R5668] Br. Russell sugeruje, że białe szaty przedstawiają usprawiedliwienie, Chrystusową szatę sprawiedliwości.

Odzyskanie przez Lutra tej najważniejszej doktryny miało miejsce podczas jego nauczania w Wittenberdze.

Hans Luter planował dla swojego syna karierę prawniczą. Jednak lektura o życiu świętych z przeszłości pociągnęła Marcina już we wczesnym dzieciństwie. W 1505 roku, podczas straszliwej burzy, przyrzekł zostać mnichem, jeśli tylko zostanie oszczędzony. W ten sposób wstąpił do surowego zakonu augustianów w Erfurcie, w niewielkiej odległości od uniwersytetu na który uczęszczał przez ostatni rok. Zaintrygowany fascynacją Augustyna Pismem Świętym, Marcin zaczął czytać Biblię.

Jego zapal do nauki popchnął go w kierunku szkolenia eremickiego i pięć lat później został wybrany jako delegat do konsystorza w Rzymie. Przekonał się tam o ogromnej korupcji w Kościele, lecz to właśnie szok kulturowy we Włoszech wywarł na niego największy wpływ. Przed upływem roku został wysłany aby nauczać w Wittenberdze. Mieszkając w tym mieście i motywowany badaniem Pisma Świętego rozwinął w sobie wstręt do papieskich odpustów i roszczeń papieża do bycia rzecznikiem Boga.

Wykłady Lutra dla studentów w dużej mierze opierały się na Psalmach. Drukował nowe wersje Psalterza, zbioru psalmów publikowanych przez kościół, z szerokimi marginesami, aby jego studenci mogli robić notatki podczas wykładów. Zachęcał ich do pisania własnych komentarzy, odrzucając te, których używano w tamtym czasie.

Po zakończeniu nauczania psalmów Luter zaczął wykladać List do Rzymian. Istnieją dziś dwa rękopisy jego wykładów z 1515 r., napisane przez niego własnoręcznie. Wskazują one, że już wtedy myślał o usprawiedliwieniu z wiary, jak to zostało przedstawione w Liście do Rzymian, dochodząc do wniosku, że Jezus dostarczył wszystkich środków potrzebnych do zbawienia (Rzym. 10:9-10). Dostrzegł również w Psalmach, że wszelka sprawiedliwość pochodzi od Boga (Ps. 97:2, 119:42) [w Ps. 119:42 nie pada słowo „sprawiedliwość”, ale Luter użył tego wersetu, by pokazać niezawodność zaufania do Słowa Bożego, z którego uczymy się sprawiedliwości]. Katechizm Katolicki definiował usprawiedliwienie używając łacińskiego słowa *justificare*, pochodzącego od słów *justus* i *facare*, oznaczającego „czynić sprawiedliwym”. Kościół nauczał, że usprawiedliwienie przychodziło przez sakramenty kościelne, które czyniły niesprawiedliwych ludzi sprawiedliwymi.

Luter dostrzegł jednak, że greckie słowa użyte w Liście do Rzymian, *dikaio*, *dikaio*sune, nie oznaczają „czynić sprawiedliwym”, ale „uważać, liczyć lub uznać za sprawiedliwego”. Doszedł do wniosku, że sama wiara w ofiarę Chrystusa przynosi usprawiedliwienie bez inter-

wencji Kościoła. „Ktokolwiek nienawidzi grzechu, jest już poza grzechem i należy do wybranych”. Jego nowe spojrzenie na List do Rzymian 1:17, który cytuje Habakuka 2:4, określało to jako *przypisaną sprawiedliwość*: „Sprawiedliwość Boża objawia się przez wiarę dla wiary, jak jest napisane »kto przez wiarę jest sprawiedliwy, żyć będzie«” [Angielskie tłumaczenie przekładu Lutra z łacińskiej Wulgaty na niemiecki, z *The Reformation*, autorstwa Diarmaida MacCullocha.].

Atak Lutra na papiestwo

„A król zrobi, jak będzie chciał; będzie się wynosił i wywyższał ponad wszelkie bóstwo; i przeciwko Bogu bogów dziwne rzeczy będzie wygadywał, i będzie miał powodzenie, aż dopełni się miara gniewu, bo to, co jest postanowione, wypełni się” (Dan. 11:36). Gdy apostołowie przeminęli, we wczesnym Kościele zaczęły narastać niezgoda i schizmy (Mat. 13:25). Zwoływano sobory i synody, aby sformułować oficjalną doktrynę. W kolejnych wiekach kościół i papieństwo uległy całkowitemu zepsuciu. Luter rozpoczął podważanie władzy papieskiej gdy napisał list do Albrechta, arcybiskupa Moguncji i Magdeburga, w którym krytykował działalność Piotra Tetzla, dominikańskiego zakonika i papieskiego komisarza do spraw odpustów, który starał się zdobyć fundusze na odbudowę bazyliki św. Piotra w Rzymie.

Luter dołączył do listu „95 Tez” twierdząc, że tylko Bóg może przebaczać grzechy. Zbawienie nie może być osiągnięte dzięki odpustom. Luter nie poprzestał jednak na tym. Wywnioskował z Księgi Daniela, że samowolnym królem, który wywyższył się ponad wszystkich bogów (Dan. 11:36), panującym nad cesarzami, był papież. Od czasów Konstantyna, Zachodni Rzym pogłębiał swoją apostazję przez wywyższanie papieństwa. Luter był gotów rzucić wyzwanie samemu papieństwu [Zobacz: *Daniel the Beloved of Jehovah*, s. 207. Niektórzy badacze Biblii upatrują wypełnienia tych słów w Napoleonie.].

Zakwestionowanie transsubstancjacji

W 1520 roku Luter został potępiony przez papieską bullę, którą ten spalił u bram Wittenbergi. Wraz z bullą spalił tam również wiele dzieł prawa kanonicznego, które były podstawą władzy papieskiej. W tym samym roku opublikował trzy traktaty:

Do chrześcijańskiej szlachty niemieckiego narodu o ulepszeniu chrześcijańskiego stanu – w którym zarzucał papieżowi, że jest oszustem, podającym się za przedstawiciela Boga na ziemi, oraz Antychrystem.

O niewoli babilońskiej Kościoła – napisany po łacinie i skierowany do duchowieństwa; odrzucał w nim cztery z siedmiu sakramentów Kościoła i transsubstancjację.

O wolności chrześcijańskiej – uznawał dobre uczynki za

wyraz miłości i wdzięczności wobec miłującej natury Boga zamiast warunek zbawienia; „Chrześcijanin jest zupełnie wolnym panem wszystkich, nie podlegającym nikomu. Chrześcijanin jest zupełnie oddanym sługą wszystkich, poddanym wszystkim”.

Revolucja okresu Sardes

Po zdemaskowaniu papieżstwa przez Lutra w całej Europie pojawili się kolejni reformatorzy.

Huldryk Zwingli (1484-1531) przeczytał Nowy Testament Erazma i przyjrzał się praktykom kościelnym swoich czasów w porównaniu z Kościołem św. Pawła i Apostołów. Zakwestionował post jako praktykę nie znajdującą potwierdzenia w Ewangeliach i twierdził, że Biblia jest jedynym źródłem Boskiego prawa.

Jan Kalwin (1509-1564) stał się francuskim głosem Lutra i jego teologii; z pewnymi modyfikacjami wspierał jego nauki.

Filip Melanchton stał się intelektualnym przywódcą ruchu Lutra. Został mianowany profesorem greki w Wittenberdze w 1518 r. w wieku 21 lat i szybko podchwycił idee Lutra. Studenci Melanchtona odrzucali pogląd traktujący Eucharystię jako coś więcej niż tylko symbol mający wesprzeć pamięć we wspominaniu ofiary Chrystusa.

Marcin Luter popełnił kilka poważnych błędów w ciągu swojej działalności. Stał się nietolerancyjny w stosunku do tych, którzy nie akceptowali jego poglądów, co skutkowało osądem zwłaszcza Żydów. Jednak Bóg użył Lutra, aby zapoczątkować reformację. Pod pewnymi względami przypominał św. Piotra. Żaden inny uczeń Jezusa nie popełnił tak wielu błędów. Żaden inny uczeń nie śmiał poprawiać Jezusa. Żaden inny uczeń nie został tak ostro zganiony. A jednak to Piotr był gotów walczyć za Jezusa i umrzeć z Nim w ogrodzie Getsemane. Stał się wzorem miłości agape. Bóg go użył, aby rozszerzyć poselstwo Ewangelii na pogan. Stał się uznanym przywódcą Dwunastu po wniebowstąpieniu Jezusa. Jego służba jest wzorem dla tych, którzy chcą być sługami wszystkich.

Kościół okresu reformacji został wyrwany z marazmu przez Marcina Lutra i innych, którzy też mieli cechy podobne do Piotra. Był to czas, aby rozpocząć odzyskiwanie prawdy nauczanej przez apostołów. Pełne uzdrowienie wymagało jednak czasu.

Uzupełnienie

W tym okresie nie tylko religijna władza papieżstwa zos-

tała obnażona, ale zapoczątkowana przez Lutra rewolucja przełożyła się na kościelną kontrolę nad nauką o stworzeniu. Galileo Galilei urodził się w Pizie w 1564 roku. Dwadzieścia jeden lat wcześniej polski matematyk, astronom i duchowny Mikołaj Kopernik opublikował *De Revolutionibus Orbium Coelestium* (O obrotach sfer niebieskich). Książka Kopernika zaprzeczała niemal wszystkiemu, czego Kościół nauczał o budowie ciał niebieskich.

Kościół propagował teorie Ptolemeusza i Arystotelesa, wierząc, że znajdują one potwierdzenie w Piśmie Świętym. Powołując się na Psalm 104:5: „Ugruntowałeś ziemię na stałych podstawach, by się nie zachwiała na wieki wieczne”, teorie te głosiły, że Ziemia spoczywa nieruchomo w centrum Wszechświata, podczas gdy Słońce krąży wokół niej. Kopernik zakwestionował tę teorię, twierdząc, że Słońce znajduje się w centrum, a Ziemia i inne planety krążą wokół niego (Kościół nauczał, że są to „wędrujące gwiazdy”). Wędrownka słońca po niebie była złudzeniem optycznym, wynikiem obrotu Ziemi.

Galileusz w wieku około dwudziestu lat głośno popierał twierdzenia Kopernika. W 1588 r. wygłosił na ich temat publiczny wykład. Przeniósł się na uniwersytet w Pizie i wykładał matematykę, obalając teorie Arystotelesa i Ptolemeusza za pomocą eksperymentów z przedmiotami zrzuconymi z pochyłej wieży. Opublikował traktat *Posłanie z gwiazd*, gdzie pisał o ruchach Jowisza i jego księżyców.

Papież Paweł III (1534-49) i Grzegorz XIII (wybrany w 1572 r.) byli przychylni naukom Galileusza, ale przejawiali wrogość wobec pomysłów Kopernika. W 1542 roku Paweł III wznowił działalność inkwizycji w celu stłumienia działalności protestantów i potępił nauki Galileusza dotyczące ruchu planet, opublikowane w *Posłaniu z gwiazd*. Galileusz dał jasno do zrozumienia, że papieżstwo nie tylko rozpowszechniało nieścisłości, ale także tłumiło prawdę w imię korzyści dla kościoła.

W dniu 22 czerwca 1613 roku Galileusz po raz ostatni stanął przed odrodzoną inkwizycją, „winny ohydnych zbrodni”. Został zmuszony do wyparcia się swojej pracy: „Przeklinam i gardzę [moimi] błędami i herezjami”. Prawie 200 lat upłynie, zanim jego dzieło *Dialogo [Dialog o dwu najważniejszych układach świata: ptolemeuszowym i kopernikowym – przyp. tłum.]* zostanie usunięte z listy ksiąg zakazanych. Dementi Galileusza zostało ostatecznie rozpowszechnione w całej katolickiej Europie.

Len Griehs